

N:o 25.

Af Herr **von Strokirch**: *Om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, med anhållan om utredning rörande lämpligaste sättet för torfindustriens befrämjande.*

Att på rätt och ändamålsenligt sätt söka tillgodogöra fäderneslandets naturliga tillgångar kan ej vara annat än en pligt för hvarje fosterlandsvän, då på detta sätt icke endast landets materiela välstånd kan främjas, utan äfven medel derigenom vinnas till samhällets utveckling och förkofran, så att detsamma kan tillgodose äfven de högre intressen, som betrygga fäderneslandets sjelfständighet samt tillstädja nationens utveckling i moraliskt och intellektuelt hänseende.

Man kallade vårt land fordom fattigt, och det är visst icke rikt; men om det rätt begagnar de naturförmåner, hvilka en mild försyn tilldelat detsamma, skall — derom äro vi öfvertygade — talet om fattigdomen tystna, under det välmågan ökas samt i jernbredd dermed den andliga bildningen, af hvilken vi fått glädja oss åt så många segrar, komma att spridas i allt vidsträcktare kretsar.

Då vi här tala om vårt lands materiela tillgångar, vilja vi särskildt erinra om en af dessa hittills allt för litet beaktade, allt för litet tillgodogjorda, nemligen våra *bränntorfsmossar*. Det har genom de upplysningar, som från hushållningssällskapen afgifvits till Kongl. Landtbruksakademien blifvit ådagalagdt, att hvart och ett län inom Sveriges rike i sina torfmossar har för minst ett par sekel ett bränsleförråd, som är tillräckligt icke allenast för alla vanliga husliga behof, utan äfven för en flerdubbelt större

industri än den nu befintliga”, samt att i flere län ”mossarne äro så allmänt fördelade, att knappast någon socken kommer att sakna denna bränsletillgång”. Chefen för Sveriges geologiska undersökning, Professor A. Erdman, uppgifver äfven i sitt till Kongl. Maj:t den 23 December 1868 afgifna underdåniga utlåtande, att ”hvarje hittills undersökt qvadratmil af vårt lands yta hyser i medeltal ungefär 2,670 tunland torfmossar, hvaraf 2,118 tunnland kunna betraktas såsom innehållande god och tjenlig brännorf.” Herr Erdman angifver ock, att ”mäktigheten af våra brännorfsmossar torde öfver hufvud kunna antagas till sex fot”, samt att ”å hvarje qvadratmil sålunda i medeltal må kunna beräknas förefinnas ett förråd af 711,648,000 kubikfot brännorf, motsvarande 3,914,064 famnar torr furuved”, och sålunda, efter ett pris af endast 3 kronor famnen, uppgående till ett kapitalvärde af minst 11,742,192 kronor. Utgående från förbemälda beräkning, att hvarje qvadratmil af vårt land i medeltal innehåller 711,648,000 kubikfot brännorf, rå vara, samt att högst tre fjerdedelar afgå vid beredningen för intorkning och affall, så att minst en fjerdedel eller 177,912,000 kubikfot för hvarje qvadratmil skulle återstå såsom lufttorkad, användbar brännorf, har Chefen för Kongl. Generalstaben, Generalmajoren m. m., Friherre Hugo Raab uti sitt till Kongl. Maj:t afgifna underdåniga memorial af den 21 November 1876 ”angående försöks anställande med brännorf vid statens jernvägar” visat, att förbemälda 177,912,000 kubikfot lufttorkad brännorf, som kan anses kunna hemtas från hvarje qvadratmil af vårt land, motsvarar ett bränselvärde af 22,239,000 *kubikfot stenkol*, och framhåller Generalstabens chef vidare, att ”nästan öfverallt, der statens jernvägar framgå, finnes brännorf i tillräcklig mängd för att i everldliga tider kunna tjena såsom bränsle till jernvägarnes bedrifvande”, för hvilka i detta hänseende nu så stora summor årligen måste utbetalas för inköp från utlandet af stenkol. Nämdes chef har ock påvisat, huru redlöst vårt land skulle blifva i händelse af krig, då möjligheten att bekomma stenkol från utlandet antagligen afskures, samt med detsamma så väl landets försvar skulle äfventyras, som all industri falla i lägervall, och de största olyckor sålunda kunna drabba fäderneslandet, hvar emot, om brännorfsindustrien vunne önskelig utveckling, vi från våra egna, nu nästan värdelösa, torfmossar skulle kunna förse så väl statens jernvägar med nödigt bränslematerial till underhållet af rörelsen å dem, som äfven betrygga de inhemska fabrikernas och industriela anläggningarnes städse oafbrutna fortgång, utan att i detta hänseende, såsom nu, vara beroende af utlandet.

Dessa omständigheter, i förening med den väl behöfliga skogsbesparing, som skulle vinnas, om förbrukningen af brännorf blefve allmännare, så för statens som för enskildes behof, göra, att frågan om våra torfmossars

behöriga användning på lämpliga sätt till bränsle måste anses såsom en livsfråga, hvars lösning är af största betydelse. Men härvid är det, såsom redan Professor Erdman yttrade, nödvändigt, att "*staten själf tager initiativet och genom exemplets makt uppfordrar de enskilde till efterföljd*"; och som *en torfindustri i stort ej genast kan skapas, utan efter hand måste förberedas och upparbetas*, så är det nödvändigt att i tid söka verka för densamma tillkomst och utveckling; och vågar jag därför föreslå,

att Riksdagen i underdånig skrifvelse måtte hos Kongl. Maj:t anhålla om utredning af på hvad sätt torfindustrien inom vårt land må lämpligast kunna främjas och bringas till den utveckling, att densamma må kunna svara mot statens och enskildes behof på bränslematerial så i allmänhet under fredstid, som synnerligast under krigstid, i fall så olyckligt skulle inträffa, att vårt land skulle råka i krig.

Om remiss af denna min motion till vederbörligt Utskott, får jag vördsammt anhålla.

Stockholm den 26 Januari 1878.

Fr. von Strokirch.
